

•SZOCIÁLPOLITIKAI SZEMLE•

•ÉS•

SZABADGONDOLAT

VILÁGNÉZETI, TÁRSADALOM

ÉS

•TERMÉSZETTUDOMÁNYI•

•HAVI FOLYÓIRAT•

•TARTALOM•

Jászi Oszkár: A szellemi munka értéke és értékeltetése. — F. M. Dostojewsky: Franciaország, a köztársaság és a szocializmus. — Helvéth Géza: Kétségek. — Varga Jenő: A szocializmus és a diákság. — Polányi Károly: Nézeteink válsága. — Romain Roland: A vagyonmegosztásról. — Rubin László: Áhítatos feljegyzések. — Szemle: Einmal ist keimmal (Kóhalmi Béla.) — Egy gyakorlatlan ember feljegyzései. (T. P. I.) — Mozgalom: Programm I. (Sisa Miklós.) — Jegyzetek: Marx. (R. Z.) Diákgyűlés a régi országházban. (ma.) Tömeggyilkosság. (R. Zn.) Richthofen százados. Emlékezzünk a régiekről. (d. s.) — Szociálpolitikai Szemle: Darvas Simon: A szociálpolitikai gondoskodás és a diákság. — Országos Diákalap Egyesület. (h.) — Népegészségügyi kiállítás.

VIII.
ÉVF.

3.
SZ.

1918. MÁJUS HÓ.

SZERKESZTI: DR. RUDAS ZOLTÁN.

Polányi Károly: Nézetünk válsága.*)

„Az emberek tudatát társadalmi létük határozza meg.”

1. A tőkéstársadalom uralkodó nézetei (ideológiái) válságban vannak, mert a tőkéstársadalom első korszaka, az átmenet ideje letűnőben van és a reánk hasadó második korszak más nézeteket fog kifejleszteni.

A tőkésrendszer első korszakának mivelődése az élelnek és sokféle tudatnak a becsüléséből áll. Nem anyagi, nem szellemi, hanem tudati kulturában csucosodik ki a tőkéstársadalom minden értékelése az első korszakban. a) Az erkölcsi értékelést a mai tőkéstársadalom az egyén én-tudatának nagysága szerint határozza meg. Az egyének szerint különböző én-tudatot, az »egyéniiséget« mindenekfölött becsüli. A cselekvésből a kezdeményezés és a veszélyvállalás tudatosságát emeli ki és általában minden emberi magatartást az egyén tudatosságán mér (Ibsen). b) A művészet uralkodó nézetei minden tartalmat, mert ez jár legkevesebb én-tudattal, lényegtelennek tartanak és csak az élményt becsülik, akár időben (impresszionizmus), akár személyben (individualizálás) elaprózódva. A dolgok és a tartalmak közönyösek, a termelő és a fogyasztó művészi tudata az egyedül értékes. Minden érzékszerv tudatosságát külön becsülik (esztétizmus), a műremeket külön a szemmel (dekorativitás), külön a füllel (muzikalitás), külön a tapintással (anyagértés) »élvezik«, sőt változatosan kezelhető stílus-érzékük segítségével bármily megadott tartalmat »művészi«-nek tudnak »látni«. Ennek legtisztább alakja a hangulatnak, a modern művészet e vívmányának, feltétlen becsülése, mert éppen a tartalom és a szabadsága minimuma mellett lehetséges csak nagy tudatmennyiségeket fejleszteni és huzamosabban élvezni is. A tőkéstársadalom kulturális eszménye az az egyén, akinél a tudat labilitása a legnagyobb, aki bármely adott esetben bármit látni képes.

2. Csatlakozunk azon várakozáshoz, hogy a tőkésrendszer második korszaka megállapodott (stabilis) viszonyok felé fog haladni, anélkül, hogy egyben azt is eldöntenék, milyen mértékben és milyen időre fog a versenynek és a válságnak a jelensége módosulni vagy megszűnni. Itt csak arról van szó, hogy ez lesz-e korszak főiránya, abban az értelemben, amelyben ezt már ma is egyrészt a verseny korlátozását (trösztök, nemzetközi szerződések és államalakulatok, hatósági ármegállapítások és főleg az államhatalom gazdasági érvényesülése, stb.), másrészt a munkapiac szervezését (a közvetítés, tarifaegyezmények, szakszervezetek elismerése, gyári törvényhozás, állami biztosítás, stb.) célzó intézmények jelzik. Akár államkapitalizmus lesz ez, akár államnélküli, ez a második korszak a megállapodottság korszaka lesz.

3. A megállapodott kapitalizmus idején az uralkodó

*) Ezt a tanulmányt, amely első ízben 1909-ben jelent meg, a szerző engedélyével közöljük. A ritkítások az eredeti szövegből valók. A szerk.

ködő nézetek teljesen megváltoznak. A tőke fokozódó központosulása folytán az egyéni tulajdon nem jár többé személyes rendelkezéssel és ezzel az én-tudat nagy része szükségtelenné válik a tőkésérdek szempontjából. Sőt, a személytelenné lett tőke erősíti csak a tőkésársadalom együttérzését. Az ipari szervezkedés idejében a tudati egyenruházkodás és egyöntetűség mind értékesebb lesz, az elhivatalosodás a kezdeményezést kiszorítja, a hosszulejáratu viszonyok a válságos lelkiállapotokat feleslegessé, undorítókká, sőt erkölcstelenekké teszik. Az elfogulatlanság, amelyet a mai viszonyok labilitása a köznapi gondolkodástól is megkiván és amely sok tudattal jár, meg fog szünni és a tudomány hasznos előítéletei váltják azt fel. Az akarat jelentősége csökken és a kényszer nő. Az u. n. társadalmi kérdés szóvirágos »megoldás« nem becsülük többé, mert a társadalmi egyensúly tartós megmaradása csak az osztályharc elismerése alapján lehetséges. Az osztályharc céljaira pedig az uralkodó osztályt mai félmagatartásánál jobban fogja vértetni a kifejlődő hítszerű munkásmegvetés és az egyéni kizsákmányolás helyébe lépő államkapitalizmus. Az egyéni tudat élénksége minden téren fölösleges és hasznavehetetlen lesz: az én-tudat közönyössé válik, az egyént nem az »egyéni« jellemzi többé, hanem a »társadalmi«, az, amit nem az akarat alanyi irányítása, hanem a többiekhez való alkalmazkodásból folyó tárgyi magatartás jellemez: a tőkésrendszer megállapodott korszakában a szocialista nézetek lesznek az uralkodók. Az egyénileg különböző tudat maximumokat nem becsülik többé, hanem a rendszerető társadalom ismét biztos hitet és szigorú erkölcsöt fejleszt, amelyhez az eszményi egyén a tudat minimumával képes igazodni.

4. A szocializmuson itt nem gazdasági rendszert értünk, se mozgalmat, hanem egy olyan tan részét, amely ismeretekből (történelmi materializmus, stb.) és nézetekből (erkölcs, stb.) áll. Ezek a nézetek ismét kétfélek: 1. olyanok, amelyek az egész osztálynak egy másik osztályhoz való magatartására vonatkoznak és 2. szorosabban vett szocialista nézetek, amelyek az egyének és jelenségek értékét ettől függetlenül állapítják meg. Szocializmuson itt ezeket a szorosabban vett szocialista nézeteket értjük, hiszen az osztálynézetek (a munka értéke, stb.) a munkásmozgalommal tovább is válhatatlan kapcsolatban fognak maradni.

5. A szocializmus tehát vissza megy oda, ahonét jött: a polgári osztályba. A mozgalom és az elmélet, amelyek Marxnál »egymásra találtak«, ismét különválnak. A tőkésrendszer gyakorlati alakban és kifejlesztve kapja vissza az elnyomott osztályoktól azokat a nézeteket, amelyeket egykor utópiás alakban rájuk hagyott.

6. A proletariátus elveszíti ezzel eszmei harci fegyverzetének egy lényeges részét, amely a tőkésosztály ön védelmének eszközévé lesz. A kereszténység története megismétlődik: a tőkésrendszer államválásá emeli a szocializmust, mint ahogy hajdan a római birodalom tette azt a katolikus egyházban a lázongó rabszolgák harci vallásával.

7. Ennek a válságnak elméleti kifejezője a szindikalizmus is. Az erősen kapitalizálódott országok munkássága mindjobban érzi közeledni az új kor legragyogóbb nézeteinek valósággal tragikus győzelmét. De a harc ereje és élesége nemcsak az érdekek, hanem a nézetek ellentétességét is megkívánja. A szindikalista elmélet emberei megkülönböztető nézeteket keresnek, amelyek a munkásságot a mindinkább szocialista nézetű tökéletársadalommal élesen szembeállítsák és az ellene vívott harcot megkönnyítsék. A jövő az »egyéni« és »élményi« mivelődés bukását és helyében a szocialista nézetek és értékelések uralkodását fogja meghozni, de ezzel a győzelemmel a szocializmus, mint harci vállás, a munkásmozgalom számára elveszett.

.....

Romain Rolland: A vagyonmegosztásról.

Kinek kell a társadalmi létfeltételek erkölcselenségétől, az emberi vagyon elosztásának botrányos egyenlenségétől többet szenvednie, mint a szellemi munkásnak! A művész éhenhal, vagy milliommós lesz, egyedül a divat szeszélyéből, vagy azokéból, akik erre spekulálnak. Egy társadalom, amely pusztulni engedti elitjét vagy tulzott mértékben jutalmazza, természetellenes társadalom; megérett arra, hogy elsöpörtessék a föld színéről. Minden embernek, akár dolgozik, akár nem, joga van az életnek egy minimumára. Minden munkát, ha jó, ha közepes, jutalmazni kell; de nem valódi értéke szerint (ki lehetne ebben csalhatatlan bíró?), hanem a dolgozó egyén jogos és normális szükségleteinek megfelelően. A művész, a tudós, a feltaláló számára, aki diszére szolgál, a társadalomnak módjában van és kell elegendő ellátást biztosítani, hogy időt és alkalmat nyújtson neki, hogy továbbra is diszére váljék. Semmivel sem többet. A Gioconda nem ér egy milliót. Egy pénzösszeg és egy műretek között semmi vonatkozás nincsen; a mű sem felette, sem alatta nem áll a pénznek, hanem kívül. Nem arról van szó, hogy megfizessük; hanem arról, hogy a művész megéljen. Adjatok neki mit enni és módot arra, hogy nyugton dolgozhassék. Esztelen és izléstelen dolog, hogy mások tulajdonának tolvajává akarjuk tenni. Mert nyersen ki kell mondanunk: minden ember, akinek többje van, mint amennyire a maga, az övéi megélhetésére és értelmének normális fejlesztésére szüksége van, tolvaj. Amennyi neki fölösösen van, annyi hiányzik másoknak. Hányszor mosolyodtunk el szomorúan, ha Franciaország kimeríthetetlen gazdagságáról, a tengernyi vagyonról hallottunk beszélni, mi dolgozók, munkások, intellektüelek; férfiak és nők egyaránt, akik mióta a világra jöttünk, abban

merülünk ki, hogy annyit keresünk, amennyi megment az éhhaláltól, hogy gyakran még azt sem tudjuk megkeresni, mert legjobbjainkat látjuk kidőlni — mi, a társadalom erkölcsi és szellemi kiválasztottjai! Ti, akiknek a rátok jutónál nagyobb részetek van a világ gazdagságában, a ti gazdagságotok a mi szenvedéseinken és szegénységünkön épül. De ez egy csepp sem zavar meg benneteket, van elég szofizmatok, amely megnyugtasson: a megszentelt tulajdonjog, a létért való törvényszerű küzdelem, az Állam-Moloch magasztos érdeke és a Haladásé, ezé a mesebeli szörnyé, ezé a kétes jobbé, melynek feláldozzuk a jót — a mások javát. Mindamellet igaz és ezt valamennyi szofizmatok sem fogja tudni soha megdönteni: »Nektek túl sokatok van az életre. Nekünk nincs elég. Pedig mi is annyit érünk, mint ti. Némi-lyikünk pedig többet ér, mint ti valamennyien együttvéve.«

.....

Hsz. XI. évf. / 1910. 1-2. / 125-127. p.

gyűjtemény Hsz. - márc. 11

Pólányi: Nézeteink válsága

fellázadnak“ az intézmények ellen, „ellentétbe jutnak“ velük (amiben foglaltatik, hogy a változás ezen ellentét megszűnésében áll), zavaros képeknél nem egyebek. Az egyetlen formula, amely e tekintetben rendelkezésünkre áll, az, hogy az emberek változott termelési mód mellett oly jogot alkotnak, amelyet ez új termelési mód mellett célszerűnek találnak. Az egyetlen formula a célszerűségi belátásra, a lelki állapotra való utalás, mert már az sem áll, hogy az a változás jó létre, amely az új termelési mód mellett célszerű; az emberek ugyanis tévedhetnek.*

Evvel a materialista történelmi felfogással szemben végleg a belátásos elmélet javára dől el nézetem szerint a győzelem; a lelki állapotok figyelmen kívül hagyása teljesen lehetetlenné válik, ha az intézmények változásának tartalmát is meg akarjuk határozni.

*

Pólányi Károly: Nézeteink válsága

„Az emberek tudatát társadalmi létük határozza meg.“

1. A tőkéstársadalom uralkodó nézetei (ideológiai) válságban vannak, mert a tőkéstársadalom első korszaka, az átmenet ideje letűnőben van és a reánk hasadó második korszak más nézeteket fog kifejleszteni.

A tőkésrendszer első korszakának művelődése az élénk és sokféle tudatnak a becsüléséből áll. Nem anyagi, nem szellemi, hanem tudati kulturában csúcsonyul ki a tőkéstársadalom minden értékelése az első korszakban. a) Az erkölcsi értékelést a mai tőkéstársadalom az egyén én-tudatának nagysága szerint határozza meg. Az egyének szerint különböző én-tudatot, az „egyéniséget“ mindenképp fölébe helyezi. A cselekvésből a kezdeményezés és a veszélyvállalás tudatosságát emeli ki és általában minden emberi magatartást az egyén tudatosságán mér (Ibsen). b) A művészet uralkodó nézetei minden tartalmat, mert ez jár legkevesebb én-tudattal, lényegtelennek tartanak és csak az élményt becsülik, akár időben (impresszionizmus), akár személyben (individualizálás) elaprózódva. A dolgok és tartalmak közönyösek, a termelő és a fogyasztó művészi tudata az egyedül értékes. Minden érzékszerv tudatosságát külön becsülik (esztétizmus), a műremeket külön a szemmel (dekorativitás), külön a füllel (muzikalitás), külön a tapintással (anyagérték) „élvezik“, sőt változatosan kezelhető stílusérzékük segítségével bármily megadott tartalmat „művészi“-nek tudnak „látni.“ Ennek legtisztább alakja a hangulatnak, a modern művészet e vívmányának, feltétlen becsülése, mert épen a tartalom és a szabadság minimuma mellett lehetséges csak nagy tudatmennyiségeket fejleszteni és huzamosabban élvezni is. A tőkéstársadalom kulturális eszménye az az egyén, akinél a tudat labilitása a legnagyobb, aki bármely adott esetben bármit átélni képes.

2. Csatlakozunk azon várakozáshoz, hogy a tőkésrendszer máso-

* V. ö. föntebb a negyedik bekezdést.

dik korszaka megállapodott (stabilis) viszonyok felé fog haladni, anélkül, hogy egyben azt is eldöntenők, milyen mértékben és milyen időre fog a versenynek és a válságnak a jelensége módosulni vagy megszűnni. Itt csak arról van szó, hogy ez lesz e korszak főiránya, abban az értelemben, amelyben ezt már ma is egyrészt a verseny korlátozását (trösztök, nemzetközi szerződések és államalakulások, hatósági ár megállapítások és főleg az államhatalom gazdasági érvényesülése stb.), másrészt a munkapiac szervezését (közvetítés, tarifaegyezmények, szak-szervezetek elismerése, gyári törvényhozás, állami biztosítás, stb.) célzó intézmények jelzik. Akár államkapitalizmus lesz ez, akár állam-nélküli, ez a második korszak a megállapodottság korszaka lesz.

3. A megállapodott kapitalizmus idején az uralkodó nézetek teljesen megváltoznak. A tőke fokozódó központosulása folytán az egyéni tulajdon nem jár többé személyes rendelkezéssel és ezzel az én-tudat nagy része szükségtelenné válik a tőkésérdek szempontjából. Sőt, a személytelenné lett tőke erősíti csak a tőkésársadalom együtt-érzését. Az ipari szervezkedés idején a tudati egyenruházkodás és egy-öntetőség mind értékesebb lesz, az elhivatalosodás a kezdeményezést kiszorítja, a hosszulejratú viszonyok a válságos lelkiállapotokat feles-legesekké, undorítókká, sőt erkölcstelenekké teszik. Az elfogulatlanság, amelyet a mai viszonyok labilitása a köznapi gondolkodástól is meg-kíván és amely sok tudattal jár, meg fog szűnni és a tudomány hasznos-előítéletei váltják azt fel. Az akarat jelentősége csökken és a kény-szeré nő. Az ú. n. társadalmi kérdés szóvirágos „megoldását” nem becsülik többé, mert a társadalmi egyensúly tartós megmaradása csak az osztályharc elismerése alapján lehetséges. Az osztályharc céljaira pedig az uralkodó osztályt mai félmagatartásánál jobban fogja vértetni a kifejlődő hitszerű munkásmegvetés és az egyéni kizsákmányolás helyébe lépő államkapitalizmus. Az egyéni tudat élénksége minden téren fölös-leges és hasznavehetetlen lesz: az én-tudat közönyössé válik, az egyént nem az „egyéni” jellemzi többé, hanem a „társadalmi”, az amit nem az akarat alanyi irányítása, hanem a többiekhez való alkalmazkodásból folyó tárgyi magatartás jellemez: a tőkésrendszer megállapodott korszakában a szocialista nézetek lesznek az uralkodók. Az egyénileg különböző tudat maximumokat nem becsülik többé, hanem a rendszerető társadalom ismét biztos hitet és szigorú erköl-csöt fejleszt, amelyhez az eszményi egyén a tudat minimumával képes igazodni.

4. A szocializmuson itt nem gazdasági rendszert értünk, se mozgalmat hanem egy olyan tan részét, amely ismeretekből (tört.mat. stb.) és nézetekből (erkölcs stb.) áll. Ezek a nézetek ismét két-félék: 1. olyanok, amelyek az egész osztálynak egy másik osztályhoz való magatartására vonatkoznak és 2. szorosabban vett szocialista nézetek, amelyek az egyének és jelenségek értékét ettől függetlenül állapítják meg. Szocializmuson itt ezeket a szorosabban vett szocia-lista nézeteket értjük, hiszen az osztálynézetek (a munka értéke stb.) a munkásmozgalommal tovább is válhatatlan kapcsolatban fognak maradni.

5. A szocializmus tehát vissza megy oda, ahonnet jött

Rónai: A társadalmi tények előrelátásának kérdéséhez

a polgári osztályba. A mozgalom és az elmélet, amelyek Marxnál „egymásra találtak”, ismét különválnak. A tőkésrendszer gyakorlati alakban és kifejlesztve kapja vissza az elnyomott osztályoktól azokat a nézeteket, amelyeket egykor utópiás alakban rájuk hagyott.

6. A proletariátus elveszíti ezzel eszmei harci fegyverzetének egy lényeges részét, amely a tőkésosztály önvédelmének eszközévé lesz. A kereszténység története megismétlődik: a tőkésrendszer államvallása emeli a szocializmust, mint ahogy hajdan a római birodalom tette azt a katolikus egyházban a lázongó rabzolgák harci vallásával.

7. Ennek a válságnak elméleti kifejezője a szindikalizmus is. Az erősen kapitalizálódott országok munkássága mindjobban érzi közeledni az újkor legragyogóbb nézeteinek valósággal tragikus győzelmét. A harc ereje és élessége nemcsak az érdekek, hanem a nézetek ellentétességét is megkívánja. A szindikalista elmélet emberei megkülönböztető nézeteket keresnek, amelyek a munkásságot a mindinkább szocialista nézetű tőkésársadalommal élesen szembeállítsák és az ellene vívott harcot megkönnyítsék. A jövő az „egyéni” és „élményi” művelődés bukását és helyében a szocialista nézetek és értékelések uralkodását fogja meghozni, de ezzel a győzelemmel a szocializmus, mint harci vallás a munkásmozgalom számára elveszett.

Rónai Zoltán: A társadalmi tények előrelátásának kérdéséhez.

A tudomány fejlődésének leghathatósabb társadalmi hajtóereje az előrelátás szükségessége. (Most arról a tudományról beszélünk, mely a valóságot kutatja s nem arról, mely az igazi tudomány társadalmi formáiban az uralkodó rend igazolására törekszik.) A tudományok legfejlettebb ágai, a fizika, a kémia, az előrelátást elsősorban törvényszerűségek felfedése útján érik el. Ha észlelem az *A* jelenséget, akkor velejár a *B* jelenség; ez annak a szükségszerű összefüggésnek a tipikus formája, melyet természeti törvénynek nevezünk. A társadalom szempontjából kétféle hatása lehet a természeti törvény ismeretével járó előrelátásnak. A törvény segítségével az ember megváltoztathatja a környezetét, pl. az elektromosság törvényeit gépek gyártására használhatja. Vannak azonban törvények, melyekkel az ember környezetét nem változtathatja meg, mert ehhez hatalmát meghaladó erőfeszítésekre volna szüksége. Ilyenek különösen az asztronómiának, a meteorológiának, a földregéseknek s a vulkánikus kitéréseknek a törvényszerűségei. Itt az ember a törvény ismerete révén csak alkalmazkodhatik a természethez. A társadalmi tudományokban nem teljesen azonos a helyzet. Vannak társadalmi törvények, melyek hasonlatosak a fizikai törvényekhez. Ha az erősebb társadalmi csoport hatalmi körébe esik valamely gyengébb csoport, akkor az erősebb a gyöngébbet kihasználja. Itt a társadalmi jelenségek épügy kapcsolódnak, mint a fizika jelenségei a fizikai törvényben. Ilyenek pl. a társadalmi csoportok és osztályok küzdelmeinek, az utánzásnak, az árjelenségeknek, szóval a legtágabb értelemben vett társadalmi lélektanok a törvényei. A fizikai és kémiai törvényektől ezeket csak az különbözteti meg, hogy kevésbé pontosak, kevésbé elvontak s a matematika nyelvén haszonnal nem

The Crisis in our Ideologies (1909)

Motto: 'Man's consciousness is determined by his social existence'.

1. The ideologies of capitalist society are in a state of crisis, for the first period of the capitalist age is drawing to a close and the next period will produce a different set of ruling values.

During the past period the culture of capitalist society was in a distinctive sense a culture of consciousness. Not material, or even intellectual goods, but the values of consciousness were the basis of appreciation. (a) Ethical valuation was the function of the degree of consciousness with which the individual would be credited. A varied and vivid ^{awareness} consciousness was the raw material of 'personality'. Behavior was primarily valued according to the amount of initiative and risk-bearing involved; and acts were valued according to the level of ^{awareness} consciousness accompanying them. (Ibsen). (b) Aesthetic valuation discounted subject-matter as provoking a minimum of consciousness; value was exclusively sought in subjective experience (Erebnis whether parcelled out in time (impressionism) or person (individualism). Contents were irrelevant, the esthetic experience of the producer and the consumer were alone of interest. Each sense was credited with an independent sphere of its own (aestheticism), the work of art being 'enjoyed' separately with the eye (decorativity), the ear (musicality), the sense of touch (tactility), indeed almost every subject-matter whatsoever could be experienced as artistic with the help of this technique. The culminating achievement of the period was the appreciation of 'Stimmung' which demands a minimum of definiteness of content and presentation in view of producing a maximum of free consciousness, which is kept in suspension for a comparatively long period of time and enjoyed for its own sake. The cultural ideal of the age was that of a person endowed with a maximum libability of consciousness and thus enabled to experience almost anything in any given situation.

2. The next period of the capitalist age will, we expect, produce more or less stable conditions of material existence although we cannot of course precisely forecast the degree to which the phenomenon of competition and of the business cycle will be modified or eliminated. For our present discussion it is sufficient to assume that a tendency towards stabilization will be the main feature of the period as foreshadowed by recent restrictions and limitations on competition (cf. trusts, international trade associations, cartells, price fixing by public authorities, economic activities of the state and so forth) as well as the increasing organization and regulation of the labor market (cf. labor exchanges, collective bargaining, recognition of Trade Unions, factory legislation, social insurance and so on). Whether this period will be that of state-or of non-state-capitalism cannot be foretold; but it certainly will be a period of regulated and stabilized capitalism.

3. Under the stable forms of capitalism to come the ruling ideologies will suffer a complete change. Concentration of capital deprives the individual owner of the personal disposal of his property thus making a 'consciousness of self' redundant as far as the system is concerned. But the impersonalness of capital will tend to strengthen rather than to weaken the solidarity of capitalist society. Under an organized industry consciousness is put in and standardized as initiative has been replaced by bureaucratic management, which makes 'critical' states of mind superfluous through the creating of 'long range' conditions. But as soon as such states of consciousness become unnecessary they also become repulsive and even immoral. An

open mind is an indispensable corollary of present anarchic market-conditions but this consciousness-absorbing attitude will give way to the useful prejudices of science. The sphere of free will becomes narrower, that ^{of} compulsion wider. Cheap 'solutions' of the antagonism of classes can ^{not} achieve a permanent social equilibrium. The ruling classes, who are at present half-hearted on the subject of the class struggle, will be better equipped for this task by a pseudo-religious belief in the inferiority of the manual worker, and by the supersession of private exploitation by state capitalism. A mass of vivid consciousness thus becomes superfluous to the individual and may even obstruct him in the performance of his tasks. Thus personality loses its importance; the individual is not valued any more according to his 'individuality' but according to his 'sociality', not by virtue of his subjective spontaneity, but of his objective adjustment to the needs of the others. Consequently in the coming period of a stable capitalism the ruling ideology will be socialist. Our present appreciation of the personality with a maximum of consciousness will become anachronistic once the individual is able to adjust to the strict beliefs and rigid norms evolved by an ordered society with a minimum of consciousness on his part.

4. By the term socialism we do not mean here an economic system, nor a social movement, but a doctrine consisting of cognitive elements (such as historical materialism and so on), and valuations (ethics and so forth). These valuations again are of two kinds: 1. such as refer to the relation of class to class; 2. socialistic ideologies proper which refer to all things and persons in general. It is these socialist ideologies proper that we are referring to here, the class ideologies (such as the valuation of labor and so on) being indissolubly linked with the working class movement.
5. Socialism thus returns to its origins; to the middle classes. Theory and movement, which were 'joined' in Marxism, separate again. The ideas which capitalist society once relinquished to the exploited classes, now return to capitalist society, not any more however in their original utopian form but as a developed system of practicable propositions.
6. The working-class loses thereby an essential spiritual weapon which becomes a part of the armory of the capitalist class. The history of Christianity repeats itself: capitalism exalts socialism to a state-religion precisely as the Roman empire did with the militant religion of the rebellious slaves in Christianity.
7. Syndicalism may be regarded as the theoretical expression of this crisis. The working classes of the industrially advanced countries instinctively recognise that the tragic victory of the most brilliant ideology of modern history is imminent. But the antagonism of interests demands for its forceful expression also an opposition of ideologies. Syndicalism thus seems to be a search for distinctive working class views that would facilitate the struggle against a capitalist society which is becoming more and more socialist itself, - a triumph of socialism, however, which will mean the consummation of its failure as the militant religion of the working class movement/.